

Rädda Barnens svar på remissen om Datalagring- brottsbekämpning och integritet (SOU 2017:75)

Avgränsning och inriktning av Rädda Barnens svar

En av Rädda Barnens prioriterade frågor är att våld mot barn ska minska. Rädda Barnens definition av våld mot barn inbegriper såväl fysiskt som psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar och försummelse¹. Rädda Barnen fokuserar i detta svar på vikten av datalagring för brottsutredningar då barn utsatts för sexuella övergrepp, fysiskt våld, hot och andra kränkningar. Rädda Barnens svar tar inte ställning till de förslag som berör underrättelseverksamheten eller EU-rättsliga överväganden.

Sammanfattning

Våldshandlingar mot barn är allvarliga brott där de mest skyddslösa i samhället utsätts – barnen. I den värld vi idag lever, där tekniken spelar en allt större roll i de övergrepp barn utsätts för, behöver vi också använda tekniken för att kunna bekämpa dessa brott.

Rädda Barnen anser därför att det är av största vikt att data lagras så att brottsutredande myndigheter får förutsättningar att utreda brott där barn har utsatts för våld på nätet, eller där våldsmaterial med barn sprids elektroniskt.

Det är därför glädjande att utredningen anser att datalagring är nödvändig. Rädda Barnen är dock negativa till de begränsningar av skyldigheten att lagra vissa data som föreslås, eftersom de innebär att polisens möjlighet att utreda dessa brott försämras. För de utsatta barnen kan konsekvenserna bli att de inte identifieras och därför inte räddas från pågående övergrepp eller får hjälp, samt att förövare inte stoppas från att fortsätta begå övergrepp mot barn.

Sammanfattning av Rädda Barnens kommentarer:

- Rädda Barnen är positiva till förslaget att bestämmelser för datalagring görs teknikneutrala.
- Rädda Barnen är också positiva till att lagringstiden för ip-adress och uppgifter om abonnent och registrerad användare förlängs till tio månader.
- Rädda Barnen anser att lagringstiden för lokaliseringssuppgifter för samtal inte ska begränsas. Vi föreslår en enhetlig lagringstid för samtliga uppgifter på tio månader.
- Rädda Barnen är instämmer med att tillgången till uppgifter även fortsättningsvis ska omfatta sådana uppgifter som operatörer lagrar för egna ändamål.
- Rädda Barnen anser att lokaliseringssuppgifter vid meddelandetjänst också ska lagras.

¹ Rädda Barnens definition utgår ifrån socialdepartementets utredning Barnmisshandel - Att förebygga och åtgärda (SOU 2001:72).

Vikten av att identifiera utsatta barn och stoppa pågående övergrepp

Idag vet vi att barn utsätts för brott som sexuella övergrepp, fysiskt våld, hot och andra kränkningar över nätet, och att våldsmaterial med barn sprids elektroniskt. Konsekvenserna av att utsättas för våld som barn kan påverka hela ens liv. Barnet kan få svårt att tillgodogöra sig utbildning, utveckla goda relationer, och få psykisk ohälsa. Konsekvenserna kan finnas kvar långt in i vuxen ålder, med en sämre psykisk och fysisk hälsa som följd.

Det finns dock goda förutsättningar för ett bra liv även för barn som har varit med om mycket svåra händelser. Men för att barn ska kunna räddas från pågående våldssituationer, och få hjälp, behöver barnet identifieras. När det handlar om våld som sker på nätet eller våldsmaterial som sprids elektroniskt är tillgången till lagrade data fundamental för polisens möjligheter att utreda brottsligheten samt att identifiera utsatta barn.

Vikten av att upptäcka och stoppa förövare och förebygga sexuella övergrepp

Det är idag vanligt förekommande att sexuella övergrepp mot barn dokumenteras och sprids elektroniskt. För det utsatta barnet innebär detta att kränkningen inte tar slut, eftersom materialet fortsätter att finnas på nätet och sprids vidare. En brottsutredning avseende sexuellt övergreppsmaterial mot barn via nätet omfattar i genomsnitt mellan 50 000 och fem miljoner bilder².

En utredning av sexuella övergrepp mot barn är i sig en åtgärd som kan förhindra en eskalering av övergreppen genom att förövaren frihetsberövas och/eller lagförs. Enskilda förövare begår ofta övergrepp mot flera barn, under en längre tid och det är inte ovanligt att våldet blir alltmer grovt över tid och omfattar allt fler barn. Dessutom leder utredningar av sexuella övergrepp mot barn över nätet ofta till att polisen identifierar flera, tidigare okända förövare av sexuella övergrepp mot barn³. Varje förövare som stoppas är därför en åtgärd som förebygger att fler barn utsätts för våld.

Datalagring nödvändig för att utreda och förebygga våldsbrott mot barn

En grundläggande förutsättning för att utreda brott där barn utsätts för våld över nätet, eller där våldsmaterial med barn sprids elektroniskt, är att polisen får tillgång till lagrade uppgifter om abonnenter och trafik. Historiska uppgifter, om vem som hade en viss IP-adress för månader eller år sedan behövs ofta eftersom dessa brott kan ta mycket lång tid att utreda och anmälningar vanligtvis sker lång tid efter att brottet har begåtts.

Rädda Barnen anser därför att datalagring är motiverad för att utreda våldsbrott, som sexuella övergrepp, fysiskt våld, hot och andra kränkningar mot barn.

Rädda Barnen instämmer i delbetänkandets överväganden om att så kallad riktad datalagring inte skulle vara tillräcklig för att utreda våldsbrott mot barn. Ett skäl till detta är att det inte på förhand går att veta vem som ska begå våldsbrott mot barn.

² Källa: Netclean-rapporten 2017. <https://www.netclean.se/netclean-rapporten-2017/>

³ Källa: Global Alliance Against Child Sexual Abuse Online 2015 Threat Assessment Report

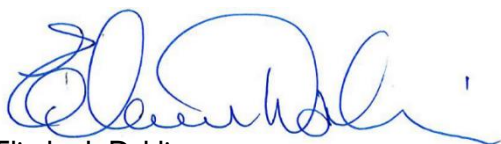
Även trafik- och lokaliseringssuppgifter är viktiga

Trafik- och lokaliseringssuppgifter är lika viktiga som uppgifter om abonnenter/ip-adresser för polisens utredningar av våldsbrott mot barn. Därför föreslår Rädda Barnen att lagringstiden för samtliga uppgifter ska vara densamma, dvs tio månader.

Barns rätt till trygghet, säkerhet och frihet till våld måste prioriteras

Som samhälle ställs vi ofta inför överväganden där två rättigheter hamnar i motsättning. Då handlar det om att göra ett val där den mest utsatta gruppens rättigheter måste ställas prioriteras högst. Även om Rädda Barnen ser att individens rätt till privatliv och integritet är viktiga, anser Rädda Barnen att barnets rätt till trygghet, säkerhet och frihet från våld väger tyngst. Datalagring är ett steg i riktning mot att barn får sina rättigheter och sin integritet tillgodosedda.

Stockholm som ovan

Elisabeth Dahlin
Generalsekreterare
Rädda Barnen